

אלה כונן

כנסת ח"י עפר תשל"ד

כ"ה

The Name of the Parsha

①
Gutnick

1 Chavei Sarah means "the life of Sarah"—an inappropriate name, it would appear, for a Parsha which chronicles events following the passing of Sarah. How does this name reflect the theme of the Parsha?

Our Sages teach that Sarah passed away when she heard that her son had almost been slaughtered at the Akeda — Zohar to 21:3. Why is it that Sarah could not withstand the notion of the Akeda, whereas Avraham was able to cope with it?

This point reflects the difference in disposition between Avraham and Sarah. Avraham was willing to slaughter his son, and he carried out the process with joy, since he knew that he was following God's Will. He was content with a spirituality which requires a person to negate the world, and escape from normal existence.

2 Sarah, on the other hand, could not cope with this idea, since her focus was to serve God within the world. As far as Sarah was concerned, Yitzchak's soul needed to stay in his body so that he could make the world a better, holier place.

Thus, Sarah's purpose in life was most aptly expressed by the events in this Parsha, when two fundamental elements of the Jewish nation became established in the world for the first time:

a.) The Jewish People, Yitzchak—the first person born a Jew—marries Rivkah, who matches his ethical and spiritual caliber; a woman who is an appropriate replacement for Sarah as a mother in Israel.

b.) The Jewish Land. In our Parsha we read how Avraham purchases the first plot in the Land of Israel which was now openly and indisputably under Jewish ownership. This was the first expression in the world of the Jewish right to the Land of Israel.

So, even though our Parsha describes events after Sarah's passing, it is nevertheless called "the life of Sarah," for in it we read how Sarah's true purpose in life begins to be fulfilled: the beginnings of the Jewish nation and its Land, here in the physical world.

(Based on Sichos Shabbos Parshas Chavei Sarah 574)

②
ח"י עפר תשל"ד
כ"ה

גם בחיינו האישיים, וגם במהלך החיים היהודי בכלל, יש שני סוגים של מחזורי חיים: יש אופן אחד שכל כולו הולך בעליות וירידות, ואופן שני, הליכה בשקט ובשלווה – בלי מאורעות וללא סערות. מצד מסוים זהו גם ההבדל שבין תקופת הקיץ לתקופת החורף; למעשה, כל הקיץ שלנו – מפסח והלאה – רצוף מאורעות. בחורף, גם אם נלקט את כל האירועים המיוחדים, את חנוכה ופורים ואפילו נסיף את ט"ו בשבט באמצע, אין הרבה דברים מיוחדים שקורים. בחורף ישיבה יושבים ולומדים, ואין אפילו חופש כמו שצריך.

אצל כל אדם ישנו מעין ויכות פנימי מה הוא היה רוצה, ללכת או בסעודה או בשקט ובשלווה. יש צד, גם מבחינת חיי הנפש, שכאשר

קיימת התחושה שלא קורה שום דבר, אני מרגיש – באופן הכי פשוט – שמשעמם לי. וישנה נטיית נפש הפוכה, הבחינה ש"ביקש יעקב לישוב בשלווה" (בראשית דבה פד, ג) – הוא לא רצה מאורעות, הוא לא רצה דברים דרמטיים, וגם לא דברים דומנטיים ואחרים: הוא רצה לשבת בשקט. כמה? אם יתנו לו, שלושים, ארבעים, או חמישים שנה – אדרבה, לא יקרה שום דבר רע.

ר' נחמן מברסלב מגדיר עבודה רגועה, עבודה של "בעליבתיים", כעבודה של אנשים שבתוך היישוב, לעומת עבודה בדילוגים, של אנשים שאינם מן היישוב. אגב, זה לא תלוי כל כך במה שהם עושים; לפעמים, לא רק ביישובות, אלא גם במקומות אחרים שלכאורה איש בווערת בהם, יושבים גם כן בעליבתיים.

משל הנדנדה

קורה לפעמים, שדווקא אלה שנמצאים בשקט מחפשים קצת חיי מתח, ואלה שיושבים במתח מחפשים שקט ושלווה. ואולם גם עבור אותם האנשים שרוצים בחיי מתח וסערה, העניין לא כל כך פשוט, מפני שאף אחד אינו מסוגל להתמיד בכך המיד ולאורך זמן. אי אפשר לצפות להשיג דברים גדולים בלי שתהיינה נפילות. יש לכך שורשים גם בטבע האדם בעצמו, אנתנו הרי לא בנייים כיחידה אחת מתואמת, בין הגוף והנפש, ובכלל בין צדדים שונים כאופיינו. כאשר אני רוצה לכמת את הדברים לכיוון אחד, אזי גם בחוק הפיסי והנשמי וגם בחוק הרוחני תהיה ריאקציה לצד שכנגד.

ר' מנחם מנדל מוויטבסק בספר "פרי הארץ" מתאר את הבעיה הזו באמצעות משל הנדנדה. נדנדה לא יכולה לפנות לצד אחד בלבד: אם מיישר רוצה להגיע רחוק כצד שמאל, הוא חייב להיות גם כצד ימין; וזו הסיבה לטעות חייב זה לרדת, ר"ל זה יעלה, וכו'.

חיים של סערה וחיים שקטים, המעבר מפרשת וירא לפרשת חיי שרה הוא חד מאוד; יש הבדל כמעט תהומי בין שתי הפרשות. פרשת וירא מלאה במאורעות מסעירים, שבזוהי היא החדשות של העולם דאז: מלחמת אברהם פארבעת המלכים הייתה עניין בינלאומי, הפיכת סדום גם כן הייתה מאורע מסעיר ומשמעותי מאוד, ובעולם הפנימי – מעשה העקידה, שהוא כוודאי מאורע גדול וחשוב. בפרשה שזורים מלאכים ועניינים עליונים, וכל כולה מתרחשת במישור של מתח אדיר, בין עליות לירידות גדולות. הסיפור של סדום ועמורה, למשל, מורכב מאוד ומעלה שאלות מהותיות; למן השאלה עד כמה הקב"ה מתערב בעולם, ויעד לכך שישנו מקום שדינו להיעקר כולו מן השורש למרות ההבטחה שלאחר המבול.

פרשת חיי שרה, כמעט בניגוד אליה, היא פרשה מאוד שקטה. כמה היא עוסקת? יש את קבורת שרה במערת המכפלה, יש את השידוך בין יצחק לרבקה, ובסוף הפרשה מופיע תיאור סיום חיינו של אברהם אבינו בניגוד לפרשה הקודמת, בה כל מאורע הוא מאוד יוצא דופן שאין מתרחשים כמותו בכל יום, בפרשתנו יש דברים שלמעשה יכולים להיות בכל דור ודור. גם היום קורה שמתוכננים על חלקת קבר, אם לא עם החיתים – אז עם הגבאי של החברה קדישא. גם

סיפור השידוך של יצחק ורבקה הוא בסך הכל סיפור לא כל כך דרמטי. הסיפור של יעקב עם רחל הוא לפחות קצת דומנטי – יש שם בחור ובחורה (אמנם הבחור בן שמונים וארבע), יש אהבה, יש לפחות סיפור; כאן זהו סיפור שקט, שמתנהל על ידי שליח שהולך למקום שמשם באה המשפחה, כפי שעשו אנשים רבים, ומוצא מישהי מתאימה. אפילו אברהם, לאחר שסייד את בנו, הולך ונושא לו עוד א-אישה ומוליד ילדים, שבעצם אין לנו שום עניין בהם. אלה סיפורים שבכל יום, שאילולא היה מדובר באבות האומה, לא היו כותבים עליהם אפילו בעיתון, ולפעמים אפילו לא מספרים לשכנים.

עומדות להן שתי הפרשות אחת ליד השנייה, כאילו בשכיל ההשוואה. יתרה מזאת, אין כאן אפילו מעבר מדור האבות לדור הבנים או להפך; אותן הרמויות מפרשת וירא נמצאות גם בפרשת חיי שרה. חז"ל אומרים (יומא כח, ב) ש"עבדו זקן ביתו" (בראשית, כד, ב), העבר ששלח אברהם למצוא אישה ליצחק, זהו אליעזר; והם גם אומרים (בראשית רבה מד, ט), שכשאברהם לקה איתו למלחמת המלכים שלוש מאות ושמונה עשר איש – הכוונה היא לאליעזר, ששמו עולה בגימטריה 318. הקצין של אברהם המנצח במלחמה, הוא אותו אדם שהולך לעשות משא ומתן על שידוך.

3) re

בגמס לעבודה שבה משיגים הרבה, אי אפשר שהוא רק ילך ויעדה. באמצע צריכות להיות לא רק נקודות הפסקה, אלא גם נקודות ירידה ונפילה, כל אחד ממקומו שלו. אמנם כבר דיברו על כך שקיים הברל בין נפילתו של הצדיק לנפילתו של הרשע, אבל בסופו של דבר נפילה היא נפילה, והזעזוע שיש ממנו הוא אותו זעזוע. ההבדלים הם רק מאיזה גובה נפלתי, ואיפה וכאיזה אופן נשארתי אחריה.

כל מי שעבר את הנפילה הזאת אפילו במידה קטנה, יודע שזו בעיה. אם מסתכלים על ההיסטוריה שלנו, התאונה הכי גדולה היא חטא העגל, והסיפור הזה מדגיש כדיוק את הנקודה הזאת. לוקחים אנשים ומעלים אותם כבת אחת לגובה גדול, והאנשים, בדרך הטבע, אינם עוברים שינוי מהותי בן רגע - ואז מגיעה נפילה גדולה.

איך הכוונה לדבר בגנות החיים הסוערים - כך הן עליות וקפיצות גדולות, אלא שאי אפשר להתעלם מהנפילות, מן הצד האפל שבמהות הדברים, שקיים ואי אפשר למחוק אותו. באופן האחר, של "לישב בשלווה", האדם אמנם אינו עושה שינויים דרסטיים, לא עושה קפיצות גדולות, אך מאחר שהוא כמעט ולא נחשף לסכנה של נפילות, יש לו סיכוי טוב יותר להתמיד בדרכו.

שתי דרכים

לגופו של עניין, רבים דנו, בסגנונות שונים, בשאלה, האם אלו שני אופנים המובילים לאותו מקום, ופשוט מתאימים לסוגים שונים של אנשים, או שמא הדרכים כלל לא מגיעות לאותו מקום, ובכוחה של האחת לקחת את האדם רחוק יותר וגבוה יותר מאשר חברתה. ישנם יצורים שמתקדמים בקפיצות, וישנם יצורים זוחלים. בודאי שקיים הברל בין צבי וחילזון, הם כלל לא מתקדמים באותה צורה - אבל האם החילזון מסוגל להגיע לאותו מרחק שגיע הצבי? האם אפשר להגיע גבוה מאוד מבלי לקפוץ? בעצם, השאלה על דרך קצרה שהיא ארוכה וארוכה שהיא קצרה, היא גם כן שאלה דומה. יש שתי דרכים - דרך בה אני יכול ללכת במים ועלול להיכנס לסיכונים, ודרך ארוכה ובטוחה. האם הן באמת מגיעות לאותו מקום?

הרבה תלוי בכך שהברלי הסגנונות הללו בעצם תלויים וטבועים באופי האדם. עד כדי כך שאדם מן היישוב יכול להיות לא רק מי

שהתחתן ויש לו כבר ילדים; גם ילד בן חמש יכול להיות כבר "בעל-בית". הוא אולי צריך טיפוח, אבל האופי שלו הוא כשל "בעל-בית" לכל דבר. וגם להפך, יכול להיות זקן בן שבעים ויותר, שהוא עדיין שובב, שהליכה של "בעל-בית" לא מתאימה לו ושמעולם לא נעשה שימוש ב"מיושב" לגמרי.

היו יהודים שמראה של "בעל-בית" היה מעלה את חמתם, הם לא יכלו לשאת את עצם המהות הזו של ישיבה בשלווה. ויש אנשים שבדרך הטבע זוהי דרכם: ברור להם, כעניין שבטבע, שבחיים צריך לשבת ולעבוד, כרגיל וכסדר, כדבר שבשגרה. האדם לא משנה את הסדר, והוא נוהג כמנהג אבותיו: אם אביו היה שור אז הוא יהיה עגל, בבחינת (מלכים א יט, ד) "כי לא טוב אנוכי מאבותי". זה המבנה המסגרת - ובתוכה עושים את השינויים. מעין זה נאמר (מדרש תהילים פא) "ש'אברהם קראו (לקב"ה) הר, יצחק קראו שרה, יעקב קראו בית". בנוסח הזה, מעשי הבנים הם באותה המסגרת של מעשי אבות וממשיכים את אותה תבנית, ויש לכך הרבה מעלות. הכוח של אדם כזה הוא היכולת לעשות דברים מתוך התמדה גדולה, בלי להגיע לנקודות קיצוניות, כלי הרפתקאות, וככל זאת לשמור על קצב קבוע של הליכה והתקדמות.

רצוא ושוב

בסופו של דבר, למרות שיש בין בני האדם הברלי אופי שאינם ניתנים למחיקה, ישנו גם החלק שמעבר לאופי, שהוא נקודת הבחירה. בסופו של דבר אנשים בחרים לעצמם את הדרך בה הם רוצים ללכת, הדרך לעלות בהר ה'. מהכתובים עצמם נראה שאין הכרעה שלמה לצד זה או לצד אחר. אם ישנה פה בכל זאת אמירה כלשהי, הרי היא בסך הכל שאדם איננו צריך ללכת רק בצד אחד. לאחר מתח מסוים, יש זמן של שקט, והשקט הזה איננו נחשב לעניין של ירידה.

פרשת חיי שרה לא באה לומר שאברהם הזדקן וכבר לא מסוגל לעשות כל מה שעשה קודם לכן - לחלחם, למול את עצמו או לשאת

אישה. מה שהיא מלמדת אותנו זה שיש תקופות שונות בחיים. התורה לא בונה את הדברים בצורה כזו שלדרך אחת יש במהות עדיפות

על השנייה, וגם לא מעמידה את אחר מהם כשלמות. היא מעמידה במציאות את הצורך שבני אדם ילמדו לנהוג בשני האופנים כאחד, משום שאין דרך אחת שאפשר להחזיק בה ולהתמיד בה לעולם ועד.

מצד אחר האדם צריך להיות בעולם כזה, שבכל יום מתחדשים אצלו דברים שמעולם לא נשמעו, ומצד שני, יכול להיות זמן שבו שום דבר לא מתרחש ושום דבר דומטי לא קורה.

שני האופנים הללו הם חלק מבניין האדם, מעין "רצוא ושוב": אדם צריך להיות מסוגל לסערות גדולות, אך להיות גם מוכן ומסוגל לחיות בלעדיהן. יש תקופות בחיי אדם, בהן הוא צריך לרוץ כמה שהוא יכול; אפילו כשיש כאב ראש אחרי כאב ראש ומאורע אחר מאורע, מאורעות מרוממים ומאורעות טרגיים - אסור לו לומר: טוב,

אני רוצה להפסיק ולבוח, ויש זמנים שהוא צריך להיות הרבה יותר בגודל של קליטה מאשר בתנועה של עשייה או של חידוש. הלקח הוא האפשרות להחליף צד, להיות בזמן מסוים כאש בווערת, ובזמן אחר בכטחה ובהשקט.

מהלך החיים היהודי מכריח אותנו לעשות דברים מסוימים פעם ביום או פעם בשבוע - ולהשתנות יחד איתם; לפחות פעם אחת בשבוע, בשבת, אנחנו אמורים להחליף את הקצב הפנימי של הליכתנו. בששת ימי המעשה אדם עובד בגופו, או בעבודה אחרת

שכל כולה בנויה על מתח, והוא שקוע בה. פעם בשבוע מגיע יום בו כל המבנה הפנימי צריך להשתנות, מדמותו של אדם שכל הזמן פועל וזורם, לתכנית של שבת, שכל מחותה היא שהאדם נעשה כלי - הוא צריך לשבת דומם, בשלום ושלווה, בהשקט ובטח. זוהי תנועה של רצוא ושוב, ואדם צריך לפתח את היכולת הנפשית להיות

מסוגל לפעול בשני האופנים הללו.

2)

1 | לימודים נפלאים רבים יכולים לנו להשכיל מפרשת העקידה. אחד מהם נלמד מפסוק זה, עד כמה צריכים להקדיש זהירות ותשומת לב לדברים הנאמרים לזולת!

(4)

גא כ"א
ש"ע

הנה אותו שליח בא לבשר לשרה כי יצחק נשאר בחיים, אלא שהתחיל קודם לספר לה איך שמדמו בנה לשחיטה - ואח"כ סיים דבריו ואמר שניצל ולא נשחט, ובין כך ובין כך נבהלה שרה עד שפרחה נשמתה ומתה. והרי המבשר, לבשר טוב בא, ואילו הקדים ואמר בתחילה כי יצחק חי, ואח"כ היה מספר את כל הקורות אותו, שהובל לעקידה וכו' וכו' למען הגדיל השמחה שנשאר בחיים - אזי הכל היה בא על מקומו בשלום, אלא שבאי זהירותו ואי שימת לבו הקדים ברעה ואיחר בבשורת הטוב, וברגע זה פרחו נשמתה של שרה, ותחת להיות שליח טוב היה לשליח השטן.

11 | זוהי הערה גדולה ולימוד רב לנו להיות ערים זהירים, שכן מעשים שבכל יום, שמספר אחד לחבריו איזה דבר, כגון: "נכון שהבן שלך נסע לטיול עם בית הספר, שמעתי שהיתה תאונה עם האוטו - אבל כולם בסדר", הרגע הקטן הזה בין הזכרת התאונה להודעה שהכל בסדר, מספיק להקפיץ את לבו של אותו אב, ונכון שלא רואים שמישהו מת על המקום או קיבל התקפת לב, אבל היתה כאן דקירה בלב, והמבשר הזה, אם אינו השטן ממש, אבל הוא מחבריו וחברי חבריו. והדוגמאות רבות למכביר, ואשרי האדם השם אורחותיו ורואה את הנולד!

ומרובה מידה טובה, אם שמועה רעה ברגע אחד יכולה להרע כ"כ - ל"ש בשורה טובה, אפילו אם נראית קטנה ובלתי חשובה, מחיה היא לב ונפש, כגון: המאחר קצת לבוא הביתה, ומרים טלפון שהכל בסדר ושהוא יאחר, או כל מיני מקרים קטנים של התחשבות, ובפרט חשוב הדבר כלפי ההורים, שטבעם להיות מודאגים וחרדים על בניהם.

הבה ונלמד מאמנו הראשונה שמתה ברגע ששמעה שמועה רעה על בנה, ונצוהר תמיד לבשר טובות להורים, וכמוכן גם בין איש לאשתו ובין אדם לחבריו, ומצינו בתורה שלבשר טוב הוא מן התכונות של "איש טוב", וכמו שאמר דוד (ש"ב 26 י"ח, ט): "יאמר המלך איש טוב זה ואל בשורה טובה יבוא".

שמענו ארזי, נשיא א' אתה בתוכנו במבחר קברינו קבור את מתך. (כ"ג ו')

1 | ולבסוף בקש אברהם את בני ה' לדבר אל עפרון בן צוחר שיתן לו את מערת המכפלה שכשדהו. והדבר צריך באור, כיון שענו בני ה' לאברהם, איש ממנו את קברו לא יכלה סמך מקבור מתך, א"כ למה חי צריך לבקש מעפרון את שדהו, יכול חי להביא את מתו ולקברו במקום אשר יבחר לו?

6 | אלא ידע אברהם אבינו, שאם יבוא לקבור מתו באחד השדות, ירחוהו בעל השדה שילך לשדה אחר, כי כשאוטרים סתם, איש ממנו לא יכלה, או כמבחר קברינו קבור את מתך, עדיין לא הגיע הענין לידי מעשה, ולכן רצה אברהם לדעת את שמו הפרטי של בעל השדה, ואליו ישים דבריו, וע"כ אמר, אם באסת יש את נפשכם לקבור מת, אזי בבקשה מכם, ופגעו לי בעפרון בן צוחר, רוצה אני לבוא בדברים עם בעל שדה אחד ולא עם כל העדה, שלא אחי בכחינו חכא קא מדחי לי וייל חכא קמדחי לי."

(5) חס' ח"ס

(6) כ' וכו'...

ואשביעך בה' אילחי השמים וגו' (כו, ג). ולמה היה צריך להשביעו וכי לא היה אליעזר עבד אברהם, שהיה דולה ומשקה מתורת רבו. נאמן אצל אברהם בלא שבועה. אתמהא, אמנם מצינו בחז"ל (מובא ברמב"ן לעיל י"ד, כ"ב) שאמרו, דרכם של צדיקים להשביע את יצרם, ואברהם גם על עצמו לא היה סומך בלא שבועה.

(3)

אנגלה לכם סוד של דברים. מצינו בתורה ענין של גדרים וסייגים לכל
 מצוה ומצוה עשו חז"ל סייגים וגדרים, כמה וכמה איסורי דרבנן יש לנו דק
 למצות שבת, המקור הוא מנזיר, שהחזירה תורה והרחיקה אותו מכל אשר יעשה
 מגפן חייו, ואמר ד"ל (פ"ו י"ג) סתור סתור לכרמא לא תקרב. יסודו של הגדרים
 הוא להתרחק מהעבירה, ריחוק אחר ריחוק, וכמו אש בוערת שהאדם מתרחק
הבוערת ממנה הרחוק במסתור קשה, ואף שבדאי ברור שלא יקרב ולא יעז בזה
 בשום אופן, אבל כן הוא בטבעו של אדם, אצל אבק שרפה לא ישא אדם אסור
 בית של אש, ומפני מה? משום שיכול להתפוצץ. אה"ע אינם מביתים איסור
 תוד, והוא מפני שאינם מפוזרים כ"כ אם יעברו על העבירה, כשאדם תרד
 מעבירה כמו מן אש בוערת עושה הוא גדרים וסייגים. אבל כשאין הדבר אצלו
 מסוכן כ"כ אינו עושה סייגים. אצל מי שהיתה עבירה כמו חתיכת אש בוערת
 אצלו היה אימה וחד מבהיל מאד, כמו שמתיראים מהאש, ומתרחקים בתכלית
 הריחוק, מן חלילה ישל בה וישרף, ודוקא הם עשו איסור יחוד, וכיצא בה
 כל הגדרים והסייגים לחודה.

7
 ע

לכאורה מי היה צריך יותר להשביע לשליה שיקיים שליחותו, אנתנו
 או אברהם אבינו? וסוד הדבר הוא להיפך, אנתנו אין אנו יודעים כלל צורך
 לחשבי, סומכים אנו על דיבור בעלמא, ודוקא האבות הק', הם הם שהשביעו,
 משום שהם ידעו מה זה משנה דיבור, והסכנה הגדולה שיש בה, ומאז מאז
 סתוד ויראו מדיבור שאינו אמיתי, ועל כן עשו גדרים וסייגים, שבועות על
 שבועות אנתנו שאין אנו משביעים הוא משום שאין אנו יודעים כלל הסכנה
 שיש במשנה דיבור, ואין זה אצלנו כמו אש, וע"כ אינו יצא הלהשביע את
 יצור. אברהם לא בטח אף ב"אליעזר" בלא שבועה, בידעו הסכנה הגדולה
 שיש בשינוי דיבור.

ויאמר אברהם אל זקן ביתו המשל
 בכל אשר לו שים נא ירך תחת ירכי,
 ואשביעך בה' א' השמים... (וכד, ב. ו.)

מאן דהו בא לפני מוין הגר"ה מבריסק ז"ל ואמר לפניו הערה במסוק זה,
 בשם אדמו"ר אחד (איתא כן בספר באר מים חיים), והוטב מאוד בעיני הגר"ה,
 והיה תמיד חוזר על הערה זו.

8
 ט
 טו
 טז

הנה בנוהג שבעולם, כשאחד נכנס לעיר שבה שלא היה מעולם, ורוצה לסעוד
 נפש, אזי יהודי פשוט יסתפק כשיראה שיש שלט "כשר" על המסעדה ויכנס
 ויאכל. ויהודי בדרגה קצת יותר גבוהה, ישאל ליהודי בשוק היכן ניתן לאכול
 בעיר, ויאמינו, שהרי עד אחד נאמן באיסורין. ואם הוא יותר מדקדק וזהיר,
 יכנס לבית מדרש ויבחין מי הם האנשים החשובים, ואותם ישאל, ואם הוא יותר
 זהיר יגש לרב או למרץ וישאלו היכן ניתן כאן לאכול, ואיפה שהרב יאמר לו
 שיכולים לאכול, שם בודאי הרי זה כשר למחדרין.

אבל אם יבוא אדם לאותו מקום, כדי לעשות איזה עסק ומסחר ולהשקיע
 ממון רב, אך אינו יודע ומכיר מאנשי המקום, מי מהם אדם ישר ונאמן וכדו',
 חנה במקרה כזה לא ישאל לשום יהודי בשוק שיגיד לו ויעץ לו מי אדם נאמן
 ועם מי כדאי לעסוק, ואפי' לחובשי בית המדרש לא ישאל, ואפי' לבית הרב לא
 יכנס לשאול, אלא הוא עצמו ישהה בעיר זמן ממושך, עד שיתברר לו טיב
 האנשים בעצמו, ולא יסמוך על שום אדם שיגיד לו, פלוני אדם ישר הוא. וגם
 אחרי כל זה שכבר שהה כאן ויודע ומכיר איזה איש ישר ונאמן ג"כ לא ימסור לו
 תיקף הכסף עד שיכתוב שטר וערבות וכו', וגם זה דוקא אם נתברר לו שמצבו
 הכספי יציב, רק אז ימסור לו את כספו.

זה הפרש והחילוק בין דברים גשמיים לדברים רוחניים, בנוהג שבעולם.
 לא כן היה אברהם אבינו ע"ה, שהיה כבד במקנה ובכסף, ומכל מקום האמין
 לאליעזר ונתן לו לנהל כל ענייניו - "המושל בכל אשר לו". אבל כל זה רק בעיני
 ממין, אבל כשהזמן שליחות וענין רוחני לא האמין לו, עד אשר השביעו בשבועה
 בה.

4

על דרך הפשט אפשר לפרש, כי את שבועתו של אליעזר דרש אברהם בשל נגיעתו של אליעזר בפרשה זו, שכן, לפי דברי חז"ל, בת היתה לו לאליעזר, וביקש להשיא אותה ליצחק וכו' (לפי דברי חז"ל שם). ככלל, נאמן היה אליעזר, אשר זקן ויושב בשיבה היה ומגדולי תלמידיו של אברהם נחשב, אך איבד את נאמנותו כאשר היתה לו נגיעה, נגיעה רוחנית...

9

(מפי השמועה)

על רבי ישראל מסלנט מסופר, כי הזדמן פעם לפונדק כפרי. ראה בעל הפונדק יהודי הדור צורה, והבין כי צורבא מרבנן לפניו. "שמו מר שוחט", שאל

אותו הפונדקאי, יש לי בהמה אשר ברצוני לשחוט אותה, וטורח עלי לקחת אותה עד לעיר, לבית השחיטה. "לא, אינני שוחט", ענה רבי ישראל ופנה לעניינו. לאחר זמן פנה רבי ישראל אל הפונדקאי וביקש ממנו הלואה של רובל אחד. "כלום אני מכיר את כבודו. כיצד אוכל להלוות לו ללא עדים, שעה שאינו יודע מי אתה ומהיכן באות", התנגד בעל הבית. "ישמעו אנכי את אשר פיד מדבר. בממון איני נאמן עליך אפילו כדי רובל אחד, ואילו בשחיטה, אשר כמה גופי תורה תלויים בה, הייתי נאמן עליך תוך כדי שאילת שלום...", השיבו הנרייס.

10 עכ"ל
הג"ח

11 חז"ל חז"ל כ"ה:

האמר רב כל נחש שאינו כאליעזר עבד אברהם ויונתן בן שאול אינו נחש אלא

12 ע"ל

כאליעזר עבד אברהם. וכל נחש שאינו כאליעזר עבד אברהם ויונתן בן שאול אינו נחש אלא... (המשנה מביא את דברי ר' יוחנן בן שאול...)

13 חז"ל

וכך נראה לי בתירוץ של דברים שהנחש שאסרה תורה הוא התולה את דבריו בסימן שאין הסברא נותנת שיהא בהם גורם תועיל לדבר או נזק כגון פתו נפל מידו וצבי הפסיק לו בדרך כדאיתא בפי' ד' מיתותיו שאלו וכיוצא בהם הם מדרכי האמורי אבל הלוקח סימניו בדבר שהסברא נודעת שהו מורין תועלת הדבר או נזקו אין זה נחש שכל עסקי העולם כך הם שהרי האומר שאם ירדו גשמים לא אצא לדרך ואם לא אצא לדרך אין זה נחש אלא מנהגו של עולם ואליעזר עבד אברהם ויונתן בן שאול וכיוצא מזה תלו מעשיהם שאליעזר יודע היה שלא היו מווגיין אשה ליצחק אבינו אלא הוגנת לו ולפיכך לקח סימן לעצמו שאם תהא כל כך נאה במעשי' ושלמה במדותיה עד שכשיאמר לה הגמיאני מעט מים חשיבנו ברוח נדיב' שחה וגם במליך אשקה אותה היא שהומיגו מן השמי' ליצחק. וכן יונתן בן שאול שבקש להכות במחנה פלשתים הוא ונושא כליו בלבד לקח זה סימן לעצמו משום יאמרו עליו אלינו יהא נראה שהם יראים ממארכ ובכיוצא בזה בשח יונתן בגבורתו שהוא נושא כליו יגעו בהם שכן מנהגו של עולם ששנים או שלשה אבירי לב יניסו הרבה מן המפחדים ואם יאמרו דומי עד הגענו אליכם היראה מדבריהם שאינם מתפחדים ובכיוצ' בזה לא היה ראוי ליונתן בן שאול שימסור עצמי

הי אלקי השמים אשר לקחני מבית אבי [כד ז]. מה שפיר רש"י דמתחלה היה רק אלקי השמים וכשיו שנתפרסם היו גם אלקי הארץ, לכאורה לא מובן הא גם בתחילה היה בית מדרש אצל שם ועבר ונת, ומה ג"כ לא ניתוסף הרבה דהנפש שעשו בחזן שנחשב התחלת שנות תורה [ע"ז ט א] הרי היו מעטים. ולכן הנכון שהכוונה בזה דשם ועבר מאיזה טעם לא היו משתדלים למצוא תלמידים ולא עסקו להשפיע על העולם אלא למי שהיה רוח טוב בן השמים שמאס בהבלי העולם וזיה מבקש דרך האמת היה מצא אצל מי ללמוד שהוא בבית המדרש של שם ועבר, הורבה אף שרצו לבקש האמת לא מצאו ביהמ"ד זה אלא אצל אחרים שאדובה עוד קלקלו אותם להרע. ואברהם התחיל לילך ממקום למקום לבקש תלמידים לקרוא בשם ה' לבאר להם הבליות העולם וטעות העולם ולהורות להם דרך האמת, לכן אף שהיו עדיין מעטים נעשה כבר קביעות בעולם שלא תשכח התורה ושה ימסר מדור לדור, ולכן הוא עתה אלקי הארץ, אף שעדיין לא נתרבו רבים, אבל מתחלה הא אפשר שלא ימצאו כלל מי שמבקש מעצמו דרך האמת. ועוד אפשר שמתחלה רק מי שרוצה מעצמו לבקש האמת שיש לקחת שימסור כל התורה הלך אצל שם לעבר ולמדו לו, ואברהם לימד לכל העולם אף לכאלה שהועיל להם רק למצוא אחת, שלזה יש קיום, כי אנשים גדולים הם מעטים ואין ברור שימצאו, אבל שיכירו זה מעט וזה יותר וזה כל התורה ימצאו הרבה ואח"כ בדור השני יתרבו יותר וגם ביתר מצוות כגון מצוות גוררת מצוה, ולכן נחשב מעתה גם אלקי הארץ שיש לזה קיום. ולכן נקרא מאברהם שני תורה משום שבטוחים אנו שבאופן זה דשיטת אברהם יהיה תורה בעולם, ולא בשיטת הקהמ"ל שאף שהיו נביאים וצדיקים ולומדי תורה אין לקרוא העולם בשם

15

1) **SOMEONE MOVES ONTO THE BLOCK.** YOU introduce yourself and start a conversation. It turns out that your new neighbor's workplace is not far from yours. He asks you if he can catch a ride with you, and you magnanimously say yes. After all, you enjoy doing *chessed*, don't you? This goes on day after day and week after week. The neighbor rides to work with you. He doesn't offer to take his car once in a while. He doesn't offer to pay for gas or tolls. He doesn't even offer to drive a little. You begin to feel upset. Perhaps, you tell yourself, he is planning to give you a *mishloach manos* to end all *mishloach manos*. Perhaps, you jokingly tell yourself, he is planning to give you a new car. Then Purim comes, and he shows up at the door with a pineapple and a bottle of wine.

Now you are really upset. You are angry. You feel he has taken advantage of you, that he has really taken you for a ride. You feel like a *schmatta*, a worthless rag. You are sorry that you ever offered him a ride in the first place.

2) If, however, you loved *chessed* for its own sake, if you felt a need to do *chessed* for the benefits it brings to you, you would not be resentful. True, this neighbor really needs some serious tutoring in *mentschlichkeit*. But that is a different matter altogether. It has nothing to do with you. You did the *chessed*, and you gained from it. No one took you for a ride! You got what you needed from the acts of kindness you did for that ungrateful neighbor. You are not a patsy.

3) Let us take a look at the other famous *chessed* story in the Torah.

Avraham sends Eliezer to find a wife for Yitzchak. He comes to Charan with his camels and parks them near the common well. He is looking for a girl who loves to do *chessed*. So he makes a sign for himself. If a girl comes along and offers to give him water to drink and for his camels as well, she is the one for Yitzchak. And Rivkah comes along and gives him water and also provides for his camels. She runs back and forth filling her jug with water again and again until she is sure all have had their fill.

4) All these grown men, Eliezer and his servants, are sitting around near the well, and a young girl is running back and forth and bringing water to the camels until they have had their fill. Now, keep in mind that camels are not polite sippers of water. They are walking storage tanks of water. So you can imagine how many times she had to refill her jug in order to give the camels all the water they required. And Eliezer and his servants don't lift a finger to help her.

How does that look to you? Why didn't Rivkah get upset? "Listen, I'm more than happy to help you," she should have said. "But I'm a young girl, and this is a little hard for me. The least you could do is help a little. Here are the pitchers. You take a couple of turns filling them up." That's what she should have said. But she didn't.

5) Why not?

Because she loved doing *chessed*. It was for herself. It made her feel alive and invigorated. It made her soul tingle with life. So she wasn't really concerned about what Eliezer and his servants were doing. She was perfectly willing to do it all herself without any help or even a thank you. This convinced Eliezer that she was the wife destined for Yitzchak, because this was the kind of love of *chessed* that existed in Avraham's house.

offer you
can't raise
P. Fraud

15 סוכות

(כב) כִּאֲשֶׁר כָּלוּ הַגְּמֵלִים לְשִׁתּוֹת * וְהָיָה זָמַן מָה בְּהִקְרַת אַחֵר שֶׁהַשְּׁלִימָה לְשִׁאֲכ * וְרָאָה שְׁלֵא הָיְתָה מִבְּקָשָׁת דְּכָר, אֲבָל הָיָו כָּל מַעֲשֵׂיהָ עַל צֶדֶק

הַחֶסֶד הַגָּמוֹר * וְשֵׁנֵי צְמִידִים עַל יָדֶיהָ. רְאוּיִים לְמִדַּת יָדֶיהָ * כְּמוֹ "וְעָשִׂית עַל הַחֹשֶׁן שְׁרָשֶׁת גְּבֻלַת" (שְׁמוֹת כח, כב) "וְעָשִׂית צְלוֹז וְרִזְזָב" (שִׁם כה, יא), רְאוּיִים לְמִדּוֹתֵם.

6)